

د امریکا نوی جمهور رئیس او د افغانانو غوښتنې

امریکایانو د ۲۰۰۸ نومبر پر ۳۰مې په یوه حیرانونکي او تاریخي انتخاباتو کې ۴۷ کلن تور پوټکی جمهور رئیس انتخاب کړ. باراک حسین اوباما به د امریکا ۴۴ جمهور رئیس وي. باراک اوباما به د یوه داسې ملک جمهور رئیس وي چې دم گری د نړۍ یوازنی سوپر پاور دی. په شرق او غرب کې یې قدرت خور دی. پوځي طاقت یې بی سیاله دی. اقتصاد یې د نړۍ د اقتصاد اینجن او لوکوموتیف دی. د اوباما پدې تاریخي کامیابي کې د امریکا ۹۵ فیصده تور پوستکو، ۶۶ فیصده ځوانانو، ۵۴ فیصده امریکایي کاتولیکانو، اکثره مخورو او منورینو، زیاترو امریکایي هسپانویانو، بنځو او نارینو، نیستمونو او شتمنو، سپین رېږو او سپین سرو، نویو مهاجرو امریکایانو، او تر ټولو مهمه میلیونه او امریکایي سپین پوټکو فعاله ونډه واخیسته. د بناغلي اوباما بری نه یوازې په متحده ایالاتو کې د عامه خلکو لخوا په جشنونو او خوښیو بدرگه سو، بلکې په نړیواله ټولنه کې یې هم ډېره زیاته خوشبیني ایجاده کړې ده. په افغاني ټولنه کې، دننه او بهر، د بناغلي اوباما لپاره یو پراخ او ځوان نېک نظر موجود دی. په بین المللي ټولنه کې، په اروپا، اسیا، جنوبي امریکا، اسلامي نړۍ، او په افریقا کې عامه خلکو او حکومتونو د بناغلي اوباما حیرانونکی موفقیت او چټک سیاسي عروج ښه زیری بللی دی. د متحده ایالاتو همدې خواري کښ او تحصیليافته منتخب جمهور رئیس د سولې او ثبات د ټینګولو مړې او کمزوري هیلې بېرته را ژوندۍ کړې. یو وار بیا دا هیله را پیدا سوه چې د بنيادي اصلاحاتو او بنسټي کارونو د کولو لپاره به نوي هڅه او موثر اقدام وسي. ثبات او عدالت به تامین سي. سوله او رڼا به راسي. آزادي به ټينګه سي.

که څه هم، د بناغلي اوباما انتخاب به په متحده ایالاتو کې ټول نژادي او جنسي تبعیضونه او نیمګړتیاوي لیري نه کړي، خو یو مهم نژادي خنډ چې په پېړیو پېړیو په امریکایي ټولنه کې پروت وو، مات او ذري ذري کړ. همدا راز، د اقلونو او بنځو د حقوقو د اعادي لپاره یې دننه په امریکا کې ښه فرصت برابر کړ. د هغه کامیابي قاطع او پرېکنده وه. اوباما د انتخاباتو په مقدماتي دروه کې د کلنټن غښتلی سیاسي مشین مات کړ. پوره شپاړلس کاله کېږي چې دکلنټن سیاسي ډله او مشین په یموکرات گوند کې سیال او رقیب نه لاري. خو اوباما په ډېر مهارت لمری میرمن کلنټن ته ماتې ورکړه، او بیا یې بېرته مېرمن کلنټن خپله ملګري او شریکه کړه. د اوباما د انتخاباتي ټیم، کمپین، او په پېڅر رضاکارانو بل کمال له انټرنیټ څخه هر اړخیزه او مبتکره گټه اخیستل دي. هغوی دسیاست په دنیا کې نوي لاري چاري پرانیستي. د بناغلي اوباما انتخابات یوه داسې ستره سیاسي حادثه ده چې څه تامل ته اړتیا لري. د امریکا په سیاست او ټولنه کې یوه ښکلې نوي تاریخي پېښه ده.

ددې ټیم یو بل کمال دا دی چې هغوی د اوباما تر مشرۍ لاندې د سولیزې سیاسي مبارزې په زور او مټ ستر اجتماعي او سیاسي بدلون راوست. اوباما او د هغه ټیم د انتخاباتو په اوږده جریان کې یوه لویه اشتباه هم ونکړه. تر پایه پوري یې خپل تهاجمي حالت وساتي. هغه د انتخاباتو په جریان کې خپل اصلي ماموریت او مهمو ټکو ته تل وفاداره پاتي سو. د عراق د جنگ سره یې خپل مخالفت ته دوام ورکړ. د عراق څخه یې د امریکایي عسکرو پر را ایستلو باندي ټینګار وکړ. د امریکا خراب اقتصاد یې د انتخاباتو محوري موضوع وګرځوله. اوباما پخپلو ویناوو، مناظرو، او اعلاناتو کې خپل رقیب د رېپبلکن د گوند کاندید بناغلي مک کېن د بوش د ناکامه پالیسیو سره یو ځای غوټه او وګانده، او بیا یې د تاریخ توري کندي ته ور ټپله کړ. دا انتخابات د امریکا په تاریخ کې تر ټولو ګران او قیمتي انتخابات وه. سیاسي اعلانات اکثرا منفي او زیانمن وه.

ددې ټولو سره سره، بناغلي اوباما، د یوې پېړۍ په سر کې، د یوه داسې سوپر پاور جمهور رئیس سو چې په داخل او خارج کې د سترو او سختو چلنچونو سره مخامخ دی: د عراق او افغانستان بد او نه تمامېدونکي جنگونه، د چین، هند، او روسیې اقتصادي او نظامي چلنچونه او تهدیدونه، کمزوری اقتصاد او د بودجې کسر، په خارج کې د امریکا بد نوم او ښان، او په داخل کې په پېڅر اقتصادي او اجتماعي ستونزې. په هر صورت، د اوباما کار سخت او دروند دی، او لاره یې اوږده او ګرانه ده. ستونزې یې ډېرې دي. منابع یې محدودې او مخ پر کمېدو دي. خو عالي ارمان او ښه ماموریت، پخه اراده او نر استقامت، ښه ستراتیژي او پوځ تاکتیک، مدیر او مبتکر ټیم، او خواری

او زحمت کولای سي چي بېرته سوله، پرمختگ، همکاري، امنیت، او عمومي سعادت او نيکمرغي راوړي. جنگ ختم کړي. د قانون حاکمیت او عدالت تامین کړي. سوله او خندا را څرگنده سي. او ژوند، ازادې، او خوشحالي زیاته سي.

افغانستان، عراق او خارجي پالیسي

که څه هم، ښاغلي اوباما د افغانستان په باب په تفصیل خبرې ندي کړي، خو لږ او ډېر چي يې کړي دي د افغانستان په گټه او خبر يې کړي دي. هغه وايي چي د کرزي حکومت کار ندي کړی. فاسد او بي کفایته دی. لږزانه او بي واکه دی. امنیت خراب دی. حکومت تل د بل لاسته ته گوري او پر خپلو پښو يې د درېدو هډو هيڅ خیال نسته. د القاعدې قاتلان تر اوسه پوري ازاد تگ راتگ کوي. د پاکستان ځيني سيمي د طالبانو او القاعدې امنې آډې دي. اکثره افغانان، په بهر او دننه کي، د ښاغلي اوباما سره موافق دي. مگر افغانان دا باور هم لري چي د افغانستان او منطقي د ژغورولو لپاره لمړی بايد د کابل په حکومت کي ژور او هر اړخيز اصلاحات راوستل سي. نوی او کاري ټيم ته د قدرت واگي په لاس ورکړه سي. حکومت له سره پاک او نوی سي. نوي عالي رتبه مامورين مقرره سي. همدا اوس، د کرزي پر ځای د يو بل الټرنټيف د پيدا کولو لټه پيل سي. لمړی، کرزي بايد پدې قانع کړای سي چي نور نو د هغه ورځي په شمار دي. دوهم، که چيري کرزي لجاجت او غلمغال کاوه، بيا نو له ارگ څخه بايد په زور او جبر و ایستل سي. د ښاغلي کرزي پرده پدې کي ده چي نور نو د افغان ولس وخت ضايع نه کړي. د افغانانو بله غوښتنه دا ده چي جگرماران، القاعده، او جنگي طالبان دي ست کړی سي. امنیت دي ټينگ سي. عدالت او د قانون حاکمیت دي تامین سي. غلا او ډاکه دي ختمه سي. پر بيت المال باندي دي د حاکمانو او د هغوی د خپلوانو ډاکې او چاپي بندي سي. حساب او کتاب دي وي. شفافیت دي وي. اقتصاد ته دي توجه وسي. کارونه دي خلق سي. د عامه گټو پروژي دي ژر تر ژره عملي سي. د سرکونو، بندونو، کوچينيو فابريکو، د برق د بندونو د جوړولو کارونه دي گړندي او ډېر سي. تعليم او تربیي ته دي پوره توجه وسي. د عصري علومو د ترويج او خوړېدو لپاره دي جدي گامونه واخيستل سي. همدا، د افغانانو تر ټولو مهمي غوښتنې دي. همدا، د طالبانو او القاعدې د را ایسارولو لپاره تر ټولو موثره او کاري اوده هم ده.

افغانان د امریکا او افغانستان تر مینځ دوستي او همکاري غواړي. هغوی د دواړو ملکونو تر مینځ پراخي اقتصادي، تجارتي، علمي او کلتوري اړيکي غواړي. افغانان پوهیږي چي د افغانستان جوړول یوازي د ښاغلي اوباما وظيفه نده، بلکي افغانان غواړي چي د هغه د ادارې سره په گډه او هملاسي د افغانستان د بیاودانولو لپاره لیځي راوغړي او د یوه ازاد، اباد، او زرغون افغانستان په جوړولو کي مرسته وکړي. افغانان پوهیږي چي د یو ملت جوړول د یوه سړي کار ندي. د ملت جوړول د هر ولس خپل کار دی. د ملت جوړول ډله ایز او فردي کار ته اړتیا لري. گډ هدف او عالي ارمان ته ضرورت لري.

ښاغلي اوباما ژمنه وکړه چي په افغانستان کي به سوله او ثبات ټينگوي. د پاکستان سره به جدي خبري کوي. بن لادن او نور د القاعدې قاتلان به د قانون منگولو ته سپاري. په منیځني ختیځ کي به د سولي او عدالت د راوستلو سره مرسته کوي. د ایران او نورو مرورو او کله نا کله غالمغالي مشرانو سره به د یوې غښتلې دپلوماسی تر چتر لاندې خبري کوي. همدا، د اکثره افغانانو غوښتنې هم دي. افغانان هیله من دي څرنگه چي اوباما په خپل انتخاباتو کي ابتکار او هوښیاري وښوده، همدا ډول په افغانستان کي د سولي او ثبات په راوستلو کي هم ابتکار او نوی فکر وښيي. ځکه د نن ورځي د مشکلاتو د حلولو لپاره نوي او مبتکر فکرونو ته اړتیا سته. په بل عبارت، د شلمې پېړۍ په فکرونو د یویشتم قرن مشکلات نه حلېږي.

افغانان د تروریزم پر خلاف د جنگ ختمول غواړي، له عراق څخه د امریکایي عسکرو منظم او سمدستي وتل غواړي. افغانان فکر کوي چي د عراق جنگ یو غیر عادلانه جگړه او د بوش د ناکامیو یوه ستره بېلگه ده. افغانان په خپل وطن کي د بیاودانولو پروژي او کارونه غواړي. افغانان باور لري چي د بوش د تروریزم پر خلاف جگړه د اسلام پر ضد په جنگ بدل سوی دی. اکثره مسلمانان د بوش له پالیسیو څخه بېزاره او پزي ته رارسېدلي دي. افغانان د دوامداره او راندو بمباریو ختمول غواړي. د شاه ولي کوټ، شیندنډ، میوند، هسکي مېني، دهرات، او هلمند د قتل عامونو ختمول غواړي. د جنگ او مرگ ژوبلي را اریسارول غواړي. د تروریزم پر خلاف د مجادلي تر چتر لاندې د عامه خلکو د کورونو د تلاشيو او زور زیاتیو ختمول غواړي. افغانان هیلمن دي چي ښاغلي اوباما به د بوش ناکامه پالیسی هاخوا ته لیري وغورځوي، او په عوض کي به یې د سولي او ثبات د ټينگولو په غرض نوي او مبتکري لاري چاري ولټوي. د افغانستان او امریکا په روابطو کي به یو نوی باب او پړاو پرانیزي. د اعتماد، همکاري، او

همرغی یو نوی فصل به پیل سي. د بني دوستی یو بل باب به پرانیستل سي. افغانان یو بنيادي او هر اړخیز بدلون ته چمتو او سترگي په لاره دي.

امريکا کي دننه

په متحده ايالاتو کي، د ښاغلي اوبامه انتخابات د يوه نوی عصر او سياسي بدلون څرگند پیغام لري. مانا دا چي د محافظه کارانو پېر او دوره نوره ختمه سوه. یو نوی پړاو او دوران پیل سو. په متحده ايالاتو کي، د کال ۲۰۰۸ جمهوري رياست انتخابات په امريکا کي د راتلونکو سياسي فلسفو په باب یو ريفريندم وو. یو نوی عصر او سياسي تحول را څرگند سوی دی. داسي ښکاري چي بالاخره په متحده ايالاتو کي وروسته له قریب دېرش کالو څخه د محافظه کارانو د قدرت او سياسي فلسفې اوږده او ناکامه دوره ختمه سوه، او د يوه ازادي او مترقي سياسي فلسفې پېر او دوران را رسېدلی دی. د بوش او نیوکان د حاکمیت دوره د امريکا او د رېپليکن پارټی لپاره ډېره گرانه او خطرناکه تمامه سوه. کلونه کلونه به وغواړي چي د بوش د ادارې تاوانونه جبران سي. ښايي څو کاله پرله پسې ليبراليزم د امريکا د داخلي او خارجي پالیسي فکري چوکاټ وي. دا انکشاف پخپل ذات کي یو لوی اجتماعي او فرهنگي بدلون او تحول دی. یو اجتماعي او نسلي شيف دی. د اوبامه انتخاب په امريکا کي د يوه ژور او بنيادي کلتوري بدلون او شيف مخکښ دی. د رېگن له دورې سره سم، د امريکا په سياسي قدرت کي د محافظه کارانو پله ډېره درنه سوه چي تر همدې شېبې پوري يې دوام لاره. د ۱۹۸۰ کلونو په سر کي، د امريکا په انتخاباتو کي ښاغلی رېگن جمهورريس سو. په همدې کلونو کي، په متحده ايالاتو کي یو ډول مذهبي بنی او یو لمر نیوکان محافظه کارانو د قدرت واگي پلاس کي ونیولې. د هغوی پدې کامیابي کي پر افغانستان باندي د شورويانو تجاوز مهم نقش لاره. هر څه د رېپليکن په لاس ورغلل. د امريکا په جامعه او سياسي فرهنگ کي تر ډېره حده محافظه کاران حاکم سول. هر څه راست او لېزې فېر سول. مگر د اوبامه انتخابات د يوه نوي ليبراليزم د عروج نښې نښانې لري. د يوه شيف او تحول علامې لري. ښاغلی اوبامه پدې وتوانېدی چي په متحده ايالاتو کي یو ځل بيا د گرسروټ يا ولسي سازماندهي څخه حد اعظم استفاده وکړي. اوبامه همدا انتخابات دځوانو رضاکارانو د بېشماره رايو او نه سترېدونکو هلو ځلو په مټ وگټل.

خانمه

اوبامه ددې استعداد لري چي متفاوت او مختلف خلک او نظريات سره راغونډ کي. یو اتحاد او اتفاق راولي. خلکو ته الهام ورکي. مختلف قومونه، نژادونه، نسلونه، او گټي د يوه معين او ټاکلي هدف لپاره سره راغونډ کي. ښاغلي اوبامه د جهان په مختلفو ملکونو او د امريکا په گڼو ايالاتونو کي ژوند، سبق، او کار کړی دی. د راز راز کلتورونو، نژادونو، مذهبي تاثیراتو، او د عالي تحصيلاتو او ژور فکر څښتن دی. ښه ليکوال دی. تر اوسه يې دوه کتابه بارارز ته را وتلي دي. ځوان، هوينيار، او د تېره منطق خاوند دی. د سياسي ماموریت او مشرتابه کوالتي لري. هغه د عمومي رايو قریب ۵۲ فیصده وگټل. هغه د امريکايانو له عمومي نارضايتی څخه پوره گټه واخيسته. د هغه مهم شعار "بدلون" وو. د هغه ټينگار پخپل ځان باور او اعتماد درلودل وو. پخپلو پښو درېدل وو. د نورو خلکو سره مرسته کول وو. او د يوه عالي هدف لپاره کار کول وو. والسلام.

پای